

Центр аналізу публічних фінансів та публічного управління
при Київській школі економіки

KSE | Kyiv School of Economics

БЮДЖЕТНИЙ БАРОМЕТР

БЕРЕЗЕНЬ 2025

Автори: Юлія Маркуц, Тарас Маршалок, Інна Студеннікова, Дмитро Андрієнко, Тетяна Лутай

Головне

Що вийшло?

1. У березні доходи загального фонду держбюджету становили **320,8 млрд** грн, що на **5%** більше за план[1]. Це сталось завдяки перевиконанню плану податкових надходжень від ДПС **(+9,6% або 14,1 млрд грн)**, незначному перевищенню плану митних надходжень **(+0,5% або 0,3 млрд грн)**, а також своєчасному надходженню запланованого гранту від МБРР у розмірі **97,8 млрд грн.**
2. У березні вперше з початку року фактичні видатки загального фонду перевищили план на **4,1%** і становили **317,4 млрд грн**. Крім того, уже другий місяць поспіль обсяг касових видатків перевищує 300 млрд грн, що свідчить про їхнє стабільне фінансування.
3. За нашими розрахунками, у березні загальний фонд державного бюджету виконано **з профіцитом у розмірі 2,6 млрд грн**, тоді як планувався незначний дефіцит у розмірі 0,4 млрд грн.
4. У березні продовжувала надходити міжнародна допомога у вигляді позик, які становили **$3,2 млрд**, Зокрема **$400 млн** надійшло від МВФ в результаті успішного сьомого перегляду програми розширеного фінансування для України.

Що не вийшло?

1. У березні 2025 року надходження від ввізного та вивізного мита становили лише **82,7%** від плану **(4,3 млрд грн)**, ймовірно, через завищені очікування при плануванні. Рентні платежі за користування надрами також не досягли плану – **3,4 млрд грн (60,7%)**, зокрема через скорочення видобутку, спричинене російськими обстрілами та пошкодженням.

Що далі?

1. У березні нарешті набув чинності закон, що передбачає поступове підвищення ставок акцизного податку на тютюнові вироби. Своїх максимальних значень ставки набудуть у 2028 році. Очікується, що підвищення ставок матиме позитивні фіскальні наслідки для бюджету й сукупно протягом 2025-2028 років забезпечить щонайменше 29 млрд грн додаткових надходжень.
2. На початку квітня 2025 року Україна отримала черговий транш від ЄС у розмірі 3,5 млрд євро за програмою Ukraine Facility (3,1 млрд євро – кредит, 400 млн євро – грант). Ці кошти спрямовані на забезпечення макроекономічної стабільності та покриття пріоритетних бюджетних витрат. У 2025 році загальна фінансова підтримка в рамках Ukraine Facility передбачає близько 12,5 млрд євро, включаючи 1,5 млрд євро грантів.
3. Уряд планує завершити підготовку проєкту нового Митного кодексу на основі Митного кодексу ЄС до кінця квітня 2025 року, після чого очікується його прийняття за основу у жовтні, а остаточне затвердження як закону має відбутися у січні 2026 року. Наближення митного законодавства до законодавства ЄС є важливою передумовою для зниження обсягів митних правопорушень, спрощення процедур торгівлі та підвищення прозорості, що напряму вплине на збільшення митних надходжень до бюджету.

Ключові ризики

1. Потреба у збільшенні видатків бюджету в другій половині року через недостатнє заплановане фінансування на безпеку та оборону. Це станеться у разі, якщо інтенсивність бойових дій залишатиметься високою протягом усього року *(високий ризик).*
2. У випадку продовження атак на енергетичну інфраструктуру і її руйнування може знадобитися збільшити видатки бюджету через більші, ніж очікувалося, витрати на закупівлю газу та відновлення мереж *(середній ризик).*

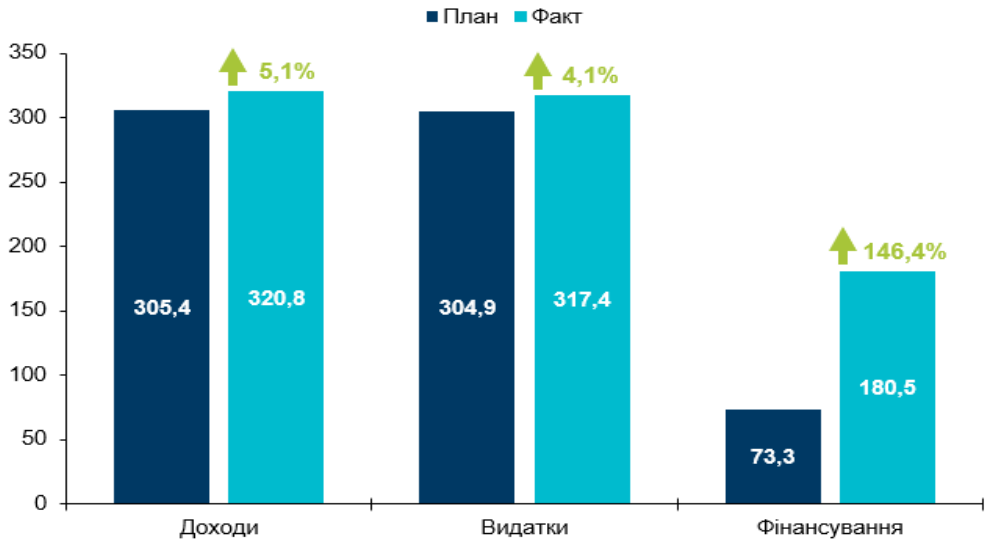
[1] Усі планові показники у бюджетному барометрі враховано згідно з розписом Держбюджету-2025 станом на 1 квітня 2025 року

Деталі

Загальне виконання державного бюджету

У березні 2025 року фактичні доходи загального фонду державного бюджету становили 105% від плану. Видатки профінансовано на 317,4 млрд грн – на 4,1% більше запланованого обсягу. Обсяг залучених позик на фінансування державного бюджету склав - 180,5 млрд грн (246,3% від запланованих 73,3 млрд грн).

Рисунок 1. Виконання державного бюджету у березні 2025 року, млрд грн

Джерело: Міністерство фінансів України

Доходи державного бюджету

1. Доходи загального фонду державного бюджету в березні становили **320,8 млрд грн,** що на 5% або 15,4 млрд грн більше за план. Так, у березні на 9,6% або на 14,1 млрд грн було перевиконано план за платежами, які адмініструються Податковою службою та на 0,5% або 0,3 млрд грн - Митною службою України. Ще одним чинником, який позитивно вплинув на виконання дохідної частини загального фонду держбюджету в березні, стало надходження гранту від МБРР у розмірі еквівалентній 97,8 млрд грн.

2. Доходи державного бюджету від **податку на прибуток підприємств** у березні становили **86,0 млрд грн** (+5,9% до плану). Найімовірніше причиною чергового перевиконання надходжень податку були кращі, ніж очікувалося, фінансові результати діяльності підприємств у 2024 році. Окрім цього, бізнес, який працює у сфері фінансів сплатив податок на прибуток за 2024 рік за вищими ставками ніж сплачував до цього - 50% (замість 25%) - для банків і 25% (замість 18%) - для решти фінансових установ.

3. Надходження від **ПДФО та військового збору** до загального фонду держбюджету становили **27,2 млрд грн** (+11,5% до плану). Вищі за планові надходження цього податку у березні, можна частково пояснити вищим ніж очікувалось зростанням середньої зарплати, в т.ч. через збільшення дефіциту на ринку праці (згідно з даними work.ua, середня зарплата в лютому порівняно з січнем 2025 року виросла на 500 грн і досягла 24000 грн, що спричинило зростання податкової бази для ПДФО та військового збору).

4. Надходження акцизу до загального фонду бюджету становили **22,6 млрд грн** (на 4,1% або 0,9 млрд грн вище від плану), ймовірніше, через зростання на 30% імпорту електроенергії у лютому порівняно з січнем 2025 року - до 244 тис. МВт-год, яке не повністю було закладено в планові показники.

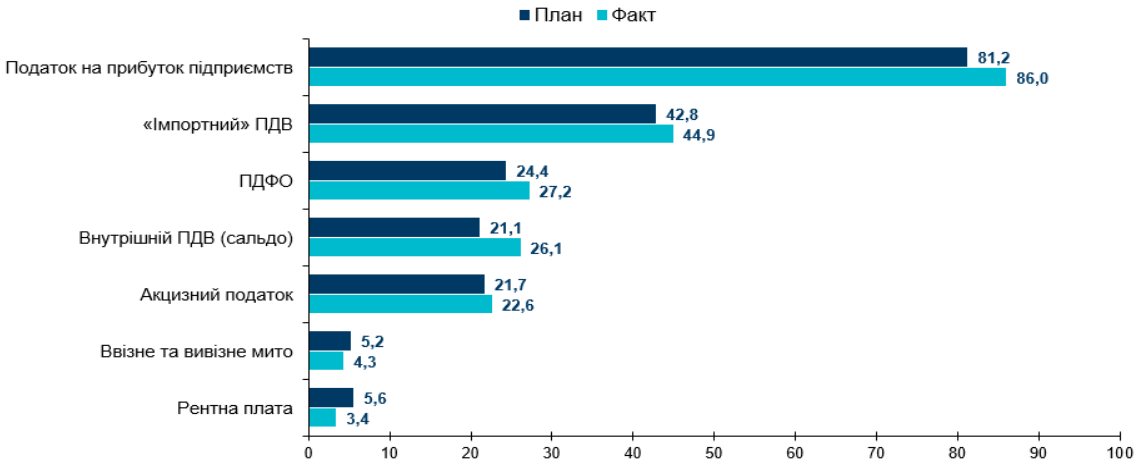
5. **Чисті надходження внутрішнього ПДВ у березні становили 26,1 млрд грн** (+23,7% або +5 млрд грн до плану). Платникам було відшкодовано 13,8 млрд грн, що на 2,7 млрд грн більше, ніж за березень 2024 року й на 0,7 млрд грн більше, ніж у лютому поточного року. Головною причиною перевиконання чистих надходжень від внутрішнього ПДВ залишається інфляція, яка у лютому зросла більше, ніж закладено при формуванні бюджету (9,5%) – до 13,4% у річному вимірі (ціни у лютому зросли на 0,8% у порівнянні до попереднього місяця). Подорожчання споживчих товарів призвело до збільшення сум сплаченого ПДВ. Надходження імпортного ПДВ становили 44,9 млрд грн (на 4,9% більше, ніж заплановано).

6. Сплачені суми **ввізного й вивізного мита** у березні склали **4,3 млрд грн** (82,7% від плану), імовірно, через дещо завищені очікування при плануванні надходжень.

7. Від **рентної плати за користування надрами** до загального фонду держбюджету надійшло **3,4 млрд грн** (60,7% плану). Причиною менших за очікувані надходження в березні, як і в січні-лютому, стало скорочення видобутку корисних копалин через нестабільну роботу та зупинку окремих шахт і видобувних майданчиків через агресію з боку РФ та окупацію нею частини української території. Окрім цього, на надходження ренти могло вплинути зниження видобутку газу через руйнування газовидобувних потужностей російськими дронами та ракетами.

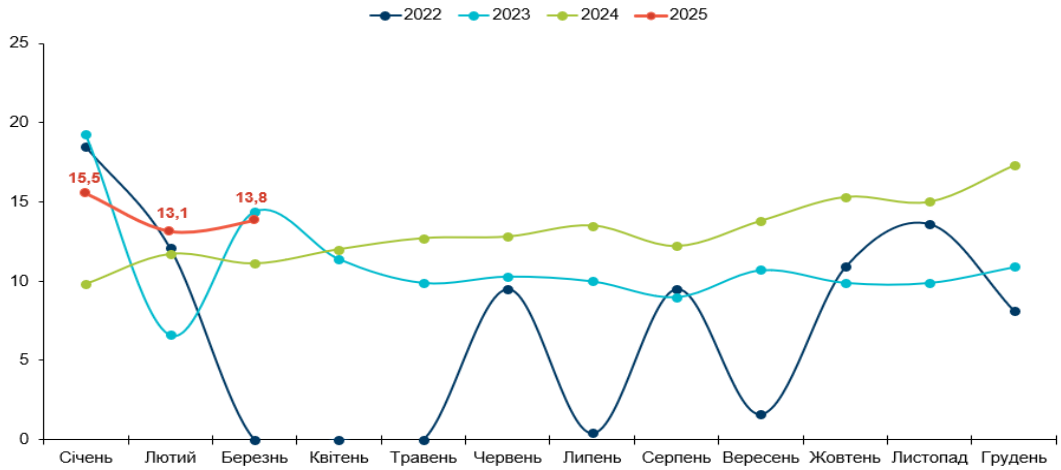
8. У березні до державного бюджету надійшло **97,8 млрд грн ($2,4 млрд)** грантів. Кошти надійшли в рамках реалізації Угоди про грант Фонду фінансового посередництва зі сприяння залучення ресурсів для інвестування в зміцнення України між Україною та МБРР.

Рисунок 2. Надходження за основними податками до загального фонду державного бюджету в березні 2025 року, млрд грн

Джерело: Міністерство фінансів України

Рисунок 3. Бюджетне відшкодування ПДВ у 2022–2025 роках, млрд грн

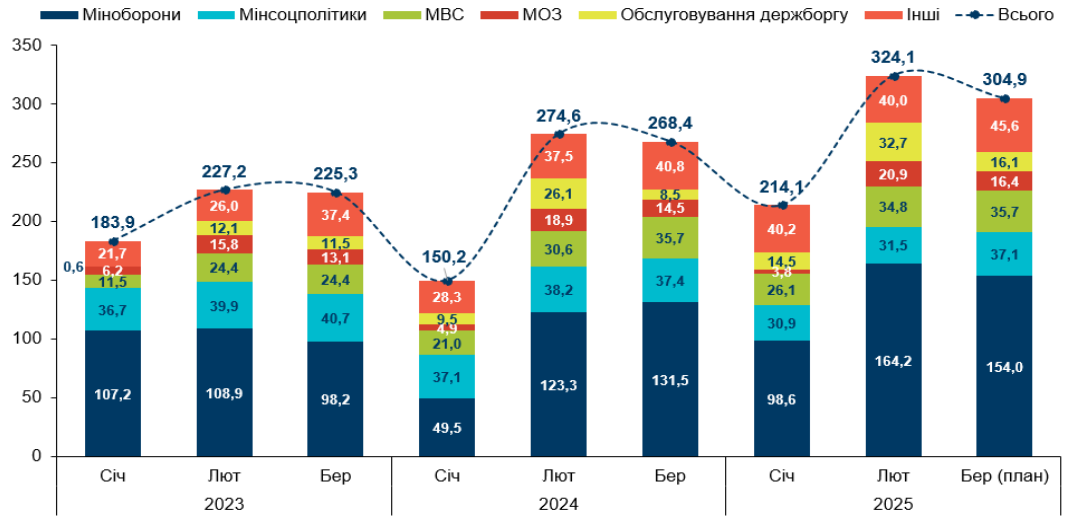

Джерело: Міністерство фінансів України

Видатки державного бюджету

1. Касові видатки загального фонду державного бюджету в березні становили **317,4 млрд грн**, що **на 4,1% більше** від плану (**304,9 млрд грн**). Вперше з початку року фактичні показники перевищили планові. При цьому вже другий місяць поспіль рівень фінансування бюджету становить понад 300 млрд грн. При збереженні відповідного рівня протягом усього року бюджету знадобиться додатковий фінансовий ресурс вже наприкінці третього кварталу.

Рисунок 4. Фактичний розподіл видатків держбюджету в січні-березні 2023–2025 років, млрд грн

Джерело: Міністерство фінансів України

Дефіцит і борг

1. У березні дефіцит загального фонду державного бюджету планувався в розмірі **0,4 млрд грн**. Фактичну суму дефіциту загального фонду державного бюджету Міністерство фінансів у оперативній інформації не оприлюднило. За нашими приблизними оцінками (припускаємо, що у березні були надані та повернуті усі передбачені планом суми кредитів із загального фонду державного бюджету, а це **0,5 млрд грн** повернутих та **1,3 млрд грн** наданих у березні кредитів), у березні, ймовірно, державний бюджет за загальним фондом **виконано із профіцитом у розмірі 2,6 млрд грн**. Такого показника вдалося досягти, серед іншого, завдяки перевиконанню податкових надходжень, які адмініструються податковими органами - **109,6%** від плану або на **14,1 млрд грн** більше від запланованого та перевиконанням надходжень за платежами, які адмініструються митними органами України (**+0,5%** або **0,3 млрд грн** до плану).

2. У березні до державного бюджету надійшло **133,9 млрд грн ($3,2 млрд в еквіваленті)** зовнішньої допомоги. Позики надходили через механізм G7 ERA (умовні зобов'язання гарантовані прибутками від заморожених російських активів) від Канади **–** 72,1 млрд грн (2,5 млрд канадських доларів) та ЄС – 45,2 млрд грн (1,0 млрд євро)**,** а також від МВФ у рамках EFF **–** 16,6 млрд грн ($400 млн в еквіваленті).

3. У березні до державного бюджету було залучено 46,6 млрд грн від розміщення ОВДП.[2] Серед них **35,6%** (**16,6 млрд грн** в еквіваленті) становили кошти, залучені від валютних ОВДП. Кошти від продажу бенчмарк-ОВДП, які банки можуть включати в покриття обов'язкових резервів, у березні не залучалися.

4. Протягом березня сума ОВДП в обігу, якими володіють банки, змінилася несуттєво (**+1,5 млрд грн),** і на кінець місяця становила **857,8 млрд грн**, а це **46,8%** від усіх облігацій **(1,8 трлн грн**). Банки залишаються найбільшими власниками ОВДП в Україні. На другому місці – НБУ, якому належать 36,9% ОВДП в обігу.

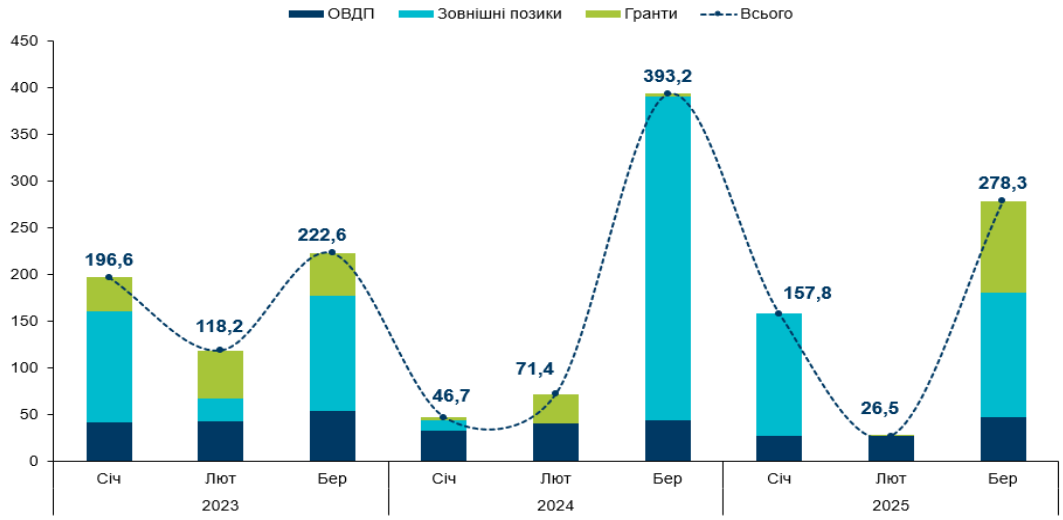
[2] У березні загалом було залучено 47,3 млрд грн від розміщення ОВДП, проте через особливості обліку державного боргу, визначені наказом Мінфіну №42 від 28.01.2004, сума коштів спрямованих на фінансування державного бюджету була меншою.

5. Протягом останніх трьох місяців спостерігається зростання дохідності ОВДП і відповідно зростає вартість внутрішнього державного боргу. Середньозважена дохідність у січні становила **14,9%**, у лютому – **16%**, у березні – **16,4%**. Такі тенденції, імовірно, збережуться, оскільки НБУ підвищує облікову ставку – 7 березня вона зросла до 15,5%[3].

6. За січень-березень 2025 року залучених від розміщення ОВДП коштів на фінансування державного бюджету не вистачило для здійснення платежів з погашення ОВДП (надійшло **100,2 млрд грн,** погашено **126,8 млрд грн**). Сумарно витрати на погашення і обслуговування внутрішнього державного боргу на **62,6 млрд грн** перевищили суму залучених коштів.

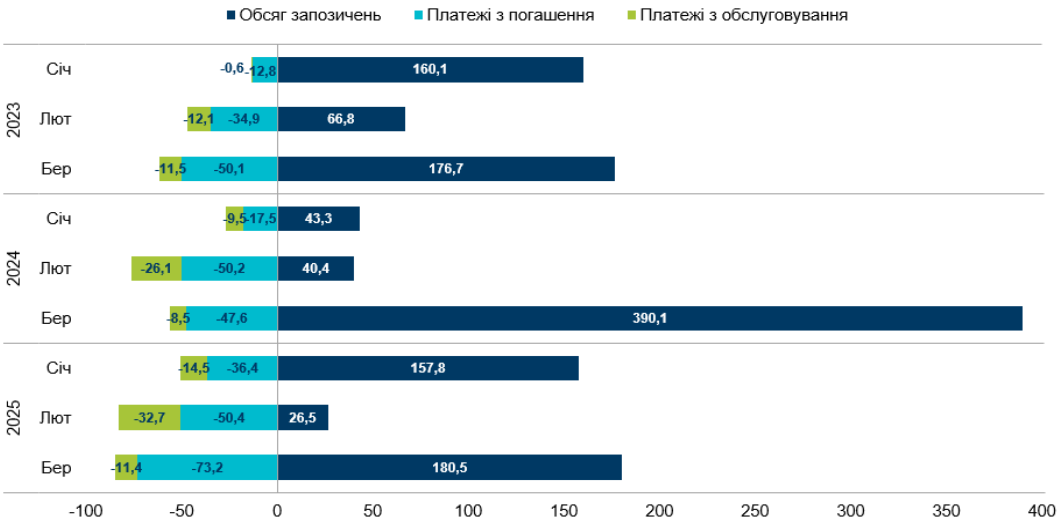
7. Всього у березні на погашення та обслуговування боргу витрачено **84,6 млрд грн,** із яких 72,3% (61,2 млрд грн) - на внутрішній борг. Загалом надійшло на **95,9 млрд грн** більше коштів, ніж витрачено на погашення та обслуговування державного боргу. За перші три місяці 2025 року сума залучених коштів на **146,4 млрд грн** перевищила суму витрат на погашення та обслуговування державного боргу (залучено **364,8 млрд грн**, витрачено **218,4 млрд грн**).

Рисунок 5. Фінансування бюджету в січні-березні 2023-2025 років, млрд грн

Джерело: Міністерство фінансів України

Рисунок 6. Обсяг запозичень, погашення та обслуговування державного боргу України в січні-березні 2023–2025 років, млрд грн

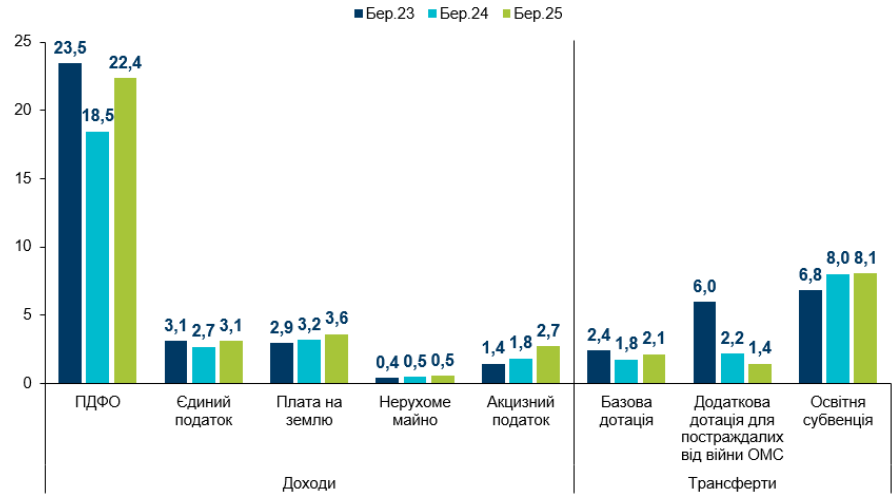
Джерело: Міністерство фінансів України

[3] 13 грудня 2024 року НБУ підвищив ставку з 13% до 13,5%, 24 січня 2025 року - до 14,5%.

Місцеві бюджети

1. За березень 2025 року до загального фонду місцевих бюджетів (без урахування міжбюджетних трансфертів) надійшло майже **42,6 млрд грн (+24,5% до попереднього року)**. Основними джерелами коштів були:
   - 22,4 млрд грн від ПДФО (+21% до березня попереднього року),
   - 3,1 млрд грн від єдиного податку (+14,8%),
   - 2,7 млрд грн від акцизного податку (+50%).
2. Міжбюджетні трансферти становили 13,8 млрд грн, зокрема базова дотація – 2,1 млрд грн (100% плану), додаткова дотація для постраждалих від війни ОМС – 1,4 млрд грн (56% плану через рівномірний помісячний розподіл річного планового обсягу, який не збігається з фактичною потребою у видатках), освітня субвенція - 8,1 млрд грн (100%).

Рисунок 7. Основні джерела доходів місцевих бюджетів у березні 2023–2025 років, млрд грн

Джерело: Міністерство фінансів України

Соціальні фонди

1. У березні 2025 року **надходження від ЄСВ** склали **51,2 млрд грн,** що на 8,7 млрд грн або 20,5% більше, ніж у березні минулого року. Зростання зумовлено такими факторами:
   - з 1 січня 2025 року ЄСВ стали сплачувати всі категорії ФОП[4];
   - максимальна база нарахування ЄСВ збільшена з 15 до 20 МЗП (зі 106,5 тис. грн до 160 тис. грн);
   - вища МЗП — з 7100 грн до 8000 грн (+12,7% до мінімального внеску);
   - середня зарплата, з якої сплачується ЄСВ, виросла на 22% через дефіцит кадрів.
2. У березні 2025 року **доходи Пенсійного фонду України** (ПФУ) становили **73,6 млрд грн**, що на 2,5 млрд грн (+3,5%) більше, ніж у березні попереднього року (рис. 8, 10). Зростання забезпечили передусім власні надходження ПФУ від внесків на соціальне та пенсійне страхування, які збільшилися на 8,4 млрд грн (+19,2%) завдяки підвищеним надходженням ЄСВ. Натомість фінансування з держбюджету на покриття пенсійних виплат скоротилося на 3,9 млрд грн (-33%) — до 15,9 млрд грн.[5] Крім того, з 1 березня 2025 року ПФУ здійснює призначення та виплату компенсацій за безоплатне розміщення ВПО, на що у березні було виділено 52,9 млн грн з державного бюджету.

[4] Винятки: ФОП на спрощеній системі оподаткування, які одночасно працюють за наймом, якщо роботодавець вже сплачує за них ЄСВ; ФОП - особи з інвалідністю, які отримують соціальні виплати; ФОП - пенсіонери, ФОП на загальній системі без доходу.

[5] З 2025 року частина пенсійних виплат (та довічного грошового утримання) для осіб, які отримують пенсії за спеціальними законами (держслужбовці, науковці, судді, прокурори, постраждалі внаслідок

3. У березні 2025 року **видатки ПФУ** виросли на 5,8 млрд грн (+8,2%) порівняно з березнем 2024 року, досягнувши **76,8 млрд грн** (рис. 9, 10). Витрати на пенсійні виплати зросли на 5,4 млрд грн (+8,8%) і становили 67,3 млрд грн внаслідок індексації пенсій з 1 березня цього року. Виплати за соціальним страхуванням становили 3,3 млрд грн (+21,9%), а фінансування субсидій та пільг на оплату житлово-комунальних послуг – 5,1 млрд грн (-10%) (рис. 9).

Індексація пенсій у березні

З 1 березня 2025 року пенсії були проіндексовані на 11,5%, що на 3,54 в.п. менше порівняно з індексацією 2024 року.

Формула індексації передбачає врахування 50% рівня інфляції за 2024 рік (12%) та 50% зростання середньої зарплати за останні три роки (11%).

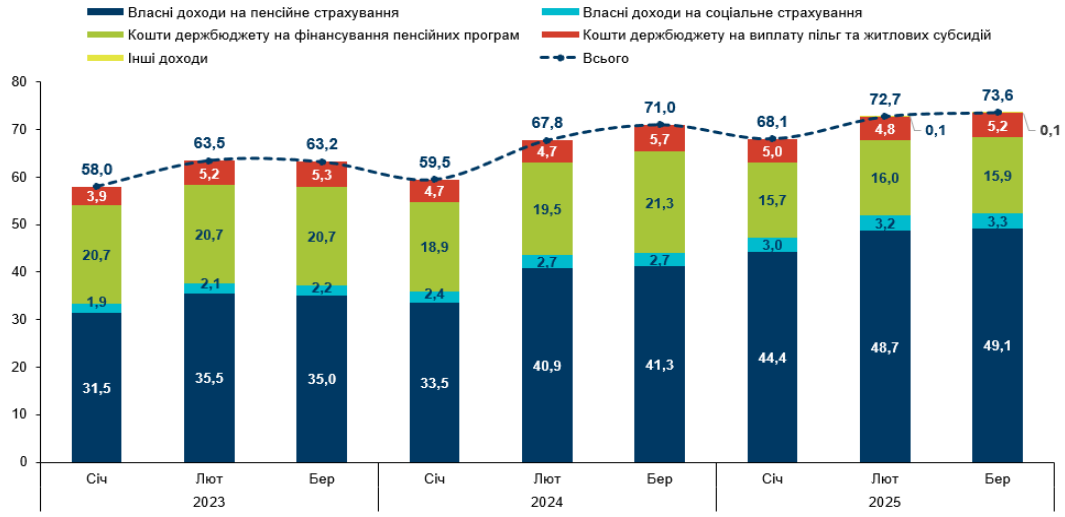
Підвищення пенсійних виплат становило від 100 до 1500 грн, а середній розмір пенсії зріс приблизно на 556 грн — з 5789 грн станом на 1 січня до 6345 грн у березні (+9,6%).

Індексацію пенсій провели для 10,1 млн пенсіонерів, що на 2,9% менше, ніж у 2024 році, через зменшення загальної кількості отримувачів пенсій на 173 тис. осіб.

Індексацію отримали:

- 9,2 млн пенсіонерів за загальними підставами,
- 672 тис. пенсіонерів силових відомств,
- 98 тис. отримувачів чорнобильських пенсій,
- 79,6 тис. ветеранів та УБД,
- 23,4 тис. екс держслужбовців.

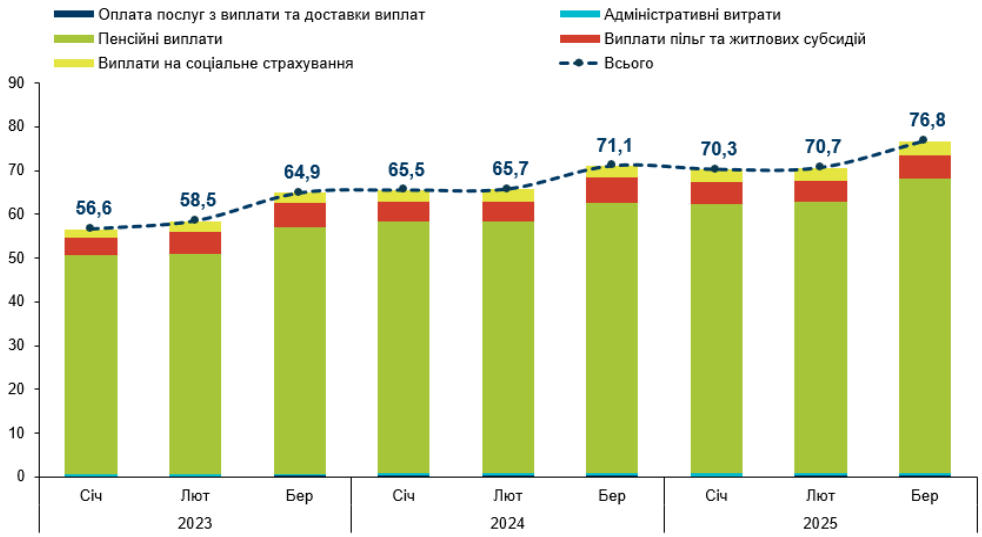
Рисунок 8. Динаміка та структура доходів Пенсійного фонду України в січні-березні 2023–2025 років, млрд грн

Джерело: Пенсійний фонд України

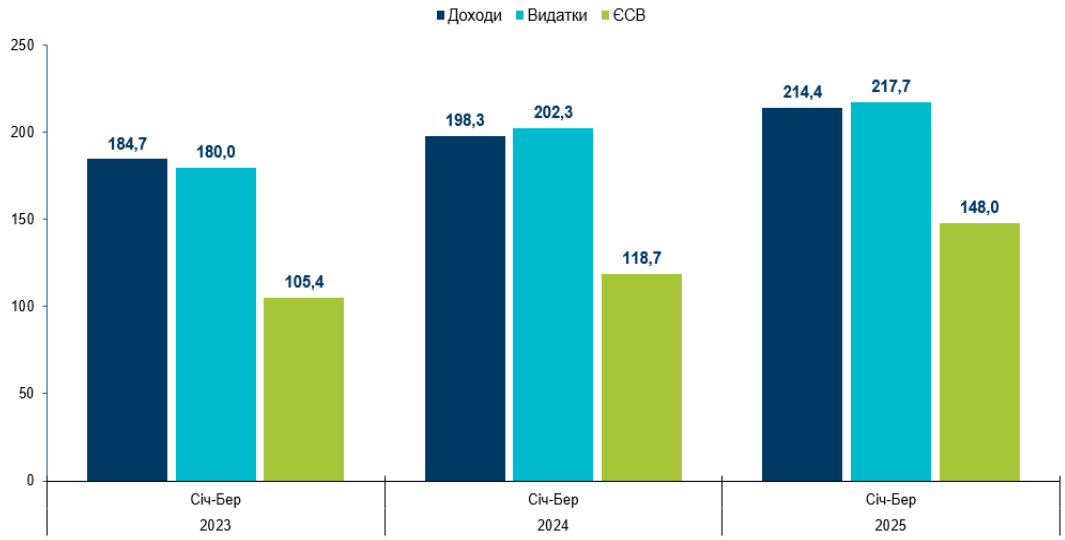
Чорнобильської катастрофи тощо), фінансується із солідарної системи, тоді як раніше ці витрати повністю покривав держбюджет.

Рисунок 9. Динаміка та структура видатків Пенсійного фонду України в січні-березні 2023–2025 років, млрд грн

Джерело: Пенсійний фонд України

Рисунок 10. Доходи та видатки Пенсійного фонду, сукупних надходжень від ЄСВ за січень-березень 2023–2025 років, млрд грн

Джерело: Пенсійний фонд України, Міністерство фінансів України

Таблиця 1. План та факт виконання державного бюджету (за загальним фондом) у січні-березні 2025 року*, млрд грн

Показники	Січень		Лютий		Березень		Всього	
	план	факт	план	факт	план	факт	план	факт
Доходи, в т.ч.	***117,7***	***128,2***	***141,0***	***132,6***	***305,4***	***320,8***	***564,0***	***581,6***
ПДФО	*20,6*	*24,1*	*23,1*	*26,3*	*24,4*	*27,2*	*68,1*	*77,6*
Податок на прибуток	*2,0*	*2,3*	*9,5*	*11,2*	*81,2*	*86,0*	*92,7*	*99,5*
Рентна плата за користування надрами	*2,3*	*2,0*	*3,7*	*2,7*	*5,6*	*3,4*	*11,5*	*8,1*
Акцизний податок	*14,0*	*15,9*	*17,3*	*21,5*	*21,7*	*22,6*	*53,0*	*60,0*
«Внутрішній» ПДВ (сальдо)	*33,5*	*37,5*	*19,1*	*21,6*	*21,1*	*26,1*	*73,7*	*85,2*
«Імпортний» ПДВ	*36,3*	*36,6*	*38,0*	*37,4*	*42,8*	*44,9*	*117,1*	*118,9*
Ввізне і вивізне мито	*4,1*	*4,2*	*4,4*	*4,0*	*5,2*	*4,3*	*13,7*	*12,5*
Видатки	***284,5***	***214,1***	***406,1***	***324,1***	***304,9***	***317,4***	***995,5***	***855,6***
Дефіцит (-) / профіцит (+)*	***-167,0***	***-85,4***	***-264,8***	***-190,3***	***-0,4***	***2,6***	***-432,1***	***-273,1***
Джерела фінансування дефіциту								
Чисті запозичення	***73,1***	***121,4***	***205,2***	***-23,9***	***4,1***	***107,3***	***282,4***	***204,8***
Запозичення	*110,8*	*157,8*	*268,4*	*26,5*	*73,3*	*180,5*	***452,5***	***364,7***
Погашення	*-37,7*	*-36,4*	*-63,2*	*-50,4*	*-69,2*	*-73,2*	***-170,1***	***-160,0***

* дані скориговано через уточнення показників Міністерством фінансів
** розмір дефіциту не дорівнює арифметичній різниці між доходами та видатками, оскільки на розмір дефіциту додатково впливає обсяг надання кредитів з державного бюджету, та їх повернення
***розрахунок Центру

Джерело: Міністерство фінансів України, розрахунки Центру

Таблиця 2. Основні показники фінансування державного бюджету, млрд грн

Показники	Січень	Лютий	Березень
Всього надійшло млрд грн, у тому числі:	157,8	26,5	180,5
у % до плану (за весь період)	*142,4*	*9,9*	*73,3*
Від розміщення ОВДП, млрд грн, у тому числі:	27,1	26,5	46,6
у гривнях, млрд грн	*27,1*	*15,8*	*30,0*
у іноземній валюті у перерахунку в млрд грн (млн дол. США+ млн євро)	-	*10,7 ($255)*	*16,6 ($195 і €188,8)*
Із зовнішніх джерел, млрд грн	130,7	-	133,9
Платежі з погашення державного боргу, млрд грн	36,3	50,4	73,2
у % до плану за весь період	*96,3*	*79,8*	*105,8*
Платежі з обслуговування, млрд грн	14,4	32,7	11,4
у % до плану за весь період	*53,7*	*77,3*	*70,8*

Джерело: Міністерство фінансів України, розрахунки Центру

Таблиця 3. Зовнішні джерела залучення фінансових ресурсів* за січень-березень 2025 року

Джерела	Обсяг, млрд грн (млн дол. США; млн євро; млн CAD)
Кошти від ЄС в межах ініціативи країн G7 Extraordinary Revenue Acceleration for Ukraine (ERA)	₴176,0 (€4000)
Кошти від Канади в межах ініціативи країн G7 Extraordinary Revenue Acceleration for Ukraine (ERA)	₴72,1 (CAD 2500)
Надходження коштів від МВФ	₴16,5 ($400)

*за винятком грантів

Джерело: Міністерство фінансів України